

Jarosław Zieliński, Sekretarz Stanu Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji 02-591 Warszawa ul.
Stefana Batorego 5

Warszawa, 2018-03-28

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
KANCELARIA SEJMU

BMP-0713-2-13/2018

Odpowiedź na interpelację nr 18633

Odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację numer 18633 Posła na Sejm RP Pana Józefa Lassoty w sprawie przestępstw z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych, na przykładzie ataku na 14-latkę

W załączeniu uprzejmie przesyłam odpowiedź Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację numer 18633 Posła na Sejm RP Pana Józefa Lassoty w sprawie przestępstw z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych, na przykładzie ataku na 14-latkę.

Załączniki:

1. ODP NA INT NR 18633.DOCX

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć oprogramowania do weryfikacji podpisu Data złożenia podpisu:

2018-04-13T09:54:05Z

Podpis elektroniczny

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację numer 18633 Posła na Sejm RP Pana Józefa Lassoty w sprawie *przestępstw z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych, na przykładzie ataku na 14-latkę*, na wstępie pragnę podkreślić, że Rząd Prawa i Sprawiedliwości zdecydowanie potępia zachowania polegające na dyskryminacji ze względu na wyznanie, pochodzenie, język, kolor skóry czy poglądy polityczne i związane z tym przypadki łamania prawa. Każdy ujawniony taki przypadek jest i będzie wyjaśniany przez powołane do tego organy państwa. Nie ulega wątpliwości, że nie może być przyzwolenia na zachowania propagujące ustrój faszystowski lub inny ustrój totalitarny bądź nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych, jednak liczba przestępstw z nienawiści w ciągu ostatnich lat pozostaje na zbliżonym poziomie i stanowi jedynie niewielki ułamek wszystkich przestępstw. Przy ogólnej liczbie około 782 tys. przestępstw stwierdzonych w 2017 roku odnotowano 726 przestępstw z nienawiści, co stanowi niecałe 0,1% wszystkich przypadków łamania prawa. Warto nadmienić, że liczba przestępstw z nienawiści stwierdzonych w 2017 roku w porównaniu do 2016 roku - w którym odnotowano 765 ww. przestępstw - oraz do 2015 roku - w którym odnotowano 791 ww. przestępstw - nieco spadła. Natomiast trzeba zauważyć, że wyraźny, prawie dwukrotny wzrost liczby przestępstw z nienawiści zanotowano w czasie rządów koalicji PO-PSL. W 2013 roku miały miejsce 474 takie przestępstwa, zaś w kolejnym 2014 roku liczba ta wzrosła do 727.

Należy również wskazać, że przestępstwa popełniane z pobudek rasistowskich lub ksenofobicznych nie tylko znajdują się w stałym zainteresowaniu Policji, ale zawsze spotykają się ze zdecydowanym działaniem w celu wykrycia, ujęcia i ukarania sprawców. W ostatnich latach Policja odnotowuje wzrost wykrywalności przestępstw, w tym przestępstw z nienawiści. W kategorii przestępstw najbardziej dotkliwych na co dzień dla obywateli, tj. kradzieży, kradzieży z włamaniem, kradzieży samochodu, rozbojów, pobić, zniszczeń mienia i uszkodzeń ciała wykrywalność w 2017 roku przekroczyła 40%, w 2016 roku wynosiła 38%, a w 2015 roku 35%. W porównaniu wykrywalność przestępstw z nienawiści w 2017 roku wyniosła 50,28%, w 2016 roku - 45,04%, a w 2015 - 39,87%.

Warto podkreślić, że rozpoznawanie i zwalczanie przestępstw motywowanych nienawiścią jest jednym z siedmiu, wyznaczonych na lata 2016-2018, Priorytetów Komendanta Głównego.

W strukturach Policji funkcjonuje sieć policyjnych pełnomocników do spraw ochrony praw człowieka (pełnomocnik Komendanta Głównego Policji, a także jego odpowiednicy w Komendzie Stołecznej Policji oraz komendach wojewódzkich, Centralnym Biurze Śledczym Policji i szkołach Policji). W Komendzie Głównej Policji (KGP) oraz w komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji

zostali powołani koordynatorzy do spraw zwalczania przestępstw z nienawiści. Podczas organizowanych przez Biuro Kryminalne KGP narad służbowych dotyczących problematyki zwalczania przestępstw z nienawiści ww. koordynatorzy m.in. wymieniają się wiedzą oraz informacjami o zrealizowanych sprawach na terenie poszczególnych garnizonów dotyczących przestępstw z nienawiści. We wspomnianych naradach uczestniczą również przedstawiciele instytucji publicznych (m.in. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Rzecznika Praw Obywatelskich) oraz organizacji społecznych zajmujących się problematyką ochrony praw człowieka i przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści.

W Biurze do Walki z Cyberprzestępczością w KGP i wydziałach do spraw walki z cyberprzestępczością w komendach wojewódzkich zostali powołani koordynatorzy do spraw zwalczania przestępstw z nienawiści w cyberprzestrzeni. Celem tej inicjatywy jest wzmocnienie działań w walce z przestępczością z nienawiści pojawiającą się w cyberprzestrzeni na terenie podległym tym komendom. Działania, prowadzone w szczególności w sferze pracy operacyjnej, mają na celu wykrywanie i ustalanie sprawców przestępstw z nienawiści w cyberprzestrzeni.

Ponadto przedstawiciel Biura Prewencji KGP od 2016 roku współpracuje z Grupą Roboczą RAN POL sieci RAN (ang. *Radicalization Awareness Network*), działającą pod auspicjami Komisji Europejskiej. Celem sieci RAN jest przeciwdziałanie ekstremizmowi oraz wspieranie działań państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) w zakresie zapobiegania radykalizacji postaw ich obywateli. Sieć RAN łączy kluczowych partnerów zaangażowanych w opisywane działania na obszarze UE, takich jak pracowników socjalnych, liderów młodzieżowych, naukowców, a przede wszystkim Policję współpracującą ze społecznościami najbardziej zagrożonymi tym zjawiskiem. Do zadań grupy RAN POL należy pomoc w identyfikowaniu dobrych praktyk oraz propagowaniu wymiany informacji i doświadczeń dotyczących różnych aspektów radykalizacji postaw, a przede wszystkim wypracowywanie rozwiązań prewencyjnych w opisywanym obszarze.

W ofercie skierowanej do krajów członkowskich Unii Europejskiej RAN proponuje dwudniowe warsztaty składające się z dwóch części tematycznych. Pierwsza to zajęcia warsztatowe zatytułowane *Świadomość i działanie w obszarze zjawiska radykalizacji, lokalnych zagrożeń, rozumienia mechanizmów eskalowania zachowań, sposobów reakcji na zaistniałe zdarzenia, ale przede wszystkim środków umożliwiających zapobieganie radykalizacji oraz współpracy w tym zakresie z podmiotami pozapolicyjnymi*. Natomiast druga część to zajęcia dydaktyczne przygotowujące uczestników do wykorzystywania wiedzy uzyskanej podczas pierwszego dnia szkolenia na rzecz prowadzenia lokalnych, jednodniowych szkoleń z przedmiotowego zakresu. W warsztatach odbywających się w Warszawie w dniach 24-25 kwietnia 2017 roku, prowadzonych przez trenerów z *Radicalization Awareness Network*, wzięło udział łącznie 21 policjantów, reprezentujących zarówno wydziały prewencji, jak też wydziały kryminalne oraz komórki komend wojewódzkich Policji właściwe w sprawach antyterrorystycznych, przedstawiciele Biura Prewencji, Biura Kryminalnego oraz Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP, a także przedstawiciele Instytutu Bezpieczeństwa Społecznego i Wyższej Szkoły Administracji, Zarządzania i Biznesu w Rzeszowie.

Dodatkowo Policja podejmuje szereg działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie agresji oraz napaściom na tle rasowym i etnicznym oraz tzw. *mowie nienawiści*, wśród których należy wymienić:

- opracowywanie lokalnych diagnoz pod kątem przebywania cudzoziemców lub innych osób potencjalnie narażonych na dyskryminację lub przestępstwa z nienawiści,
- współpracę z administracją terenów zamieszkałych przez obywateli innych państw (akademików, domów mieszkalnych) w celu reagowania na wszelkie zagrożenia przestępstwami z nienawiści dotyczącymi cudzoziemców,
- nawiązywanie przez funkcjonariuszy Policji (głównie dzielnicowych) kontaktów z przedstawicielami grup mniejszościowych,
- zamieszczanie na policyjnych stronach informacji w różnych językach dotyczących zasad bezpieczeństwa dla cudzoziemców,
- realizację programów prewencyjnych oraz edukacyjno-kulturowych dotyczących problematyki tzw. mowy nienawiści, we współpracy z kinami, teatrami, z udziałem przedstawicieli grup mniejszościowych, wyznaniowych i odmiennych kultur,
- udział policjantów w debatach społecznych dotyczących kwestii kształtowania właściwych postaw wobec obcokrajowców oraz oddziaływań profilaktycznych w obszarach tolerancji, przeciwdziałania rasizmowi, zmiany stereotypów oraz poszanowania godności ludzkiej,
- rozpoznawanie zagrożeń dotyczących imigrantów i uchodźców w ramach dyslokacji służb patrolowych.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) koordynuje wdrażanie realizowanego w Policji programu szkoleniowego dotyczącego przeciwdziałania i zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami pn. *Trening przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści dla funkcjonariuszy organów ścigania* (TAHCLE). Celem ww. Programu jest podniesienie kompetencji funkcjonariuszy Policji w zakresie prowadzenia czynności w przypadku zaistnienia zdarzeń, które mogą mieć charakter przestępstwa z nienawiści, a także przekazanie im umiejętności dotyczących postępowania z ofiarami tego rodzaju przestępstw. W ramach omawianych przedsięwzięć na terenie całego kraju są realizowane szkolenia dla funkcjonariuszy Policji, które obejmują problematykę rozpoznawania przestępstw z nienawiści, prawidłowego prowadzenia czynności wykrywczych w tego rodzaju przypadkach, adekwatnego reagowania policjantów na takie zdarzenia oraz zapobiegania przestępstwom z nienawiści. Szkolenia są prowadzone na bieżąco i w kolejnych latach planowana jest ich dalsza realizacja. Do końca 2017 roku w ramach Programu zostało przeszkolonych w sumie prawie 104 tys. funkcjonariuszy. Szkolenia są kontynuowane w 2018 roku.

Dodatkowo od 2015 roku są organizowane przez KGP przy współudziale MSWiA szkolenia w formie warsztatów pn. *Zwalczanie przestępstw popełnionych z pobudek rasistowskich i ksenofobicznych*. Wymienione warsztaty szkoleniowe są kierowane do policjantów komórek dochodzeniowo-śledczych służby kryminalnej, realizujących czynności w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych na tle nienawiści. Ponadto w toku ww. spotkań są przedstawiane

regulacje międzynarodowe i konstytucyjne odnoszące się do mowy nienawiści oraz wolności słowa. Ogółem w ww. warsztatach szkoleniowych w latach 2015-2017 wzięło udział 119 funkcjonariuszy ze wszystkich garnizonów Policji, którzy prowadzą postępowania przygotowawcze dotyczące przestępstw z nienawiści. W przedmiotowych szkoleniach biorą również udział funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straży Granicznej i Żandarmerii Wojskowej. W 2018 roku jest planowana organizacja dwóch kolejnych warsztatów.

Przestępstwa motywowane uprzedzeniami są objęte przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji specjalnym monitoringiem. System gromadzenia danych został od 2015 roku udoskonalony. Obecnie baza danych jest wspólna dla Ministerstwa oraz Policji i obejmuje wszystkie postępowania przygotowawcze w sprawach o przestępstwa z nienawiści prowadzone przez Policję w całym kraju. System ten bazuje na raportach przygotowywanych co miesiąc przez koordynatorów ds. przestępstw z nienawiści z komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji oraz Koordynatora Krajowego funkcjonującego w Biurze Kryminalnym KGP, które są przekazywane do MSWiA. Otrzymane dane MSWiA uzupełnia informacjami o wyrokach zapadłych w poszczególnych postępowaniach. Stosowany przez Ministerstwo i Policję system umożliwia dokonywanie różnorodnych analiz zgromadzonych informacji w celu oszacowania zjawiska przestępstw z nienawiści w Polsce, m.in. w zakresie rodzajów motywacji będącej podłożem ww. czynów, ich kategorii, sytuacji w poszczególnych regionach kraju, a także charakterystyki sprawców i ofiar. Sprawozdania są wykorzystywane ponadto do określania potrzeb szkoleniowych, wprowadzania nowych rozwiązań i podejmowania działań zmierzających do zwiększenia efektywności zwalczania ww. przestępstw.

Odnosząc się natomiast do kwestii dotyczącej rozbieżności danych Policji i Prokuratury Krajowej dotyczących liczby przestępstw z nienawiści uprzejmie wyjaśniam, że dane będące w posiadaniu Policji dotyczą wyłącznie prowadzonych przez Policję postępowań, w wyniku których potwierdzono zaistnienie czynu zabronionego i nie obejmują postępowań przygotowawczych prowadzonych przez prokuraturę we własnym zakresie. Natomiast sprawozdania przedstawiane przez Prokuraturę Krajową obejmują postępowania przygotowawcze prowadzone przez prokuraturę i inne organy (m.in. Policję i Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego) uprawnione do prowadzenia postępowania przygotowawczego na mocy przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, z późn. zm.), a także każde zgłoszone do prokuratury zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa niezależnie od wyniku postępowania w tej sprawie. Ponadto w statystyce prokuratorskiej dana sprawa wykazywana jest przez cały okres jej prowadzenia (przykładowo sprawa prowadzona przez okres dwóch lat zostanie wykazana w sprawozdawczości za każdy rok), a nie jednorazowo w momencie wpisu.

Z poważaniem

MINISTER

SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

z up. Jarosław Zieliński

Sekretarz Stanu

Otrzymuje: Biuro Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.